

REDAKSJONSLOKALEME: Her på Sanne i Romedal ble Hedemarkens første avis redigert. Foto: Domkirkeoddens Fotoarkiv

Hedemarkens første lokalavis ble redigert i Romedal

Den 29. juli 1847 ble Hedemarkens første lokalavis lansert. Avisa ble trykket og utgitt i Vang, men redaksjonen hadde tilhold i Romedal.

Den 22 år gamle boktrykker-svennen **Johan Gulbrandsen Hovi**, som drev boktrykkeri på Jæsen gård (nå en del av Sælid) i Vang, regnes som avispioneren på Hedemarken. I 1847 fikk han kongelig bevilling til å utgi ei avis med navnet *Hamar Budstikke*, selv om Hamar ennå ikke var noen by, men foreløpig bare et lovforslag som lå til behandling i Stortinget.

Avisa skulle komme ut en gang i uka, og som redaktør ansatte den unge boktrykkersvennen infanterikaptein **Erik Gløersen Frisak**. Frisak var født på Island, gift med **Henriette Cornelia Leganger** og bosatt på Sande i Romedal. Henriette var for øvrig datter av sorenskriver **Henrik Leganger** på Østby.

Frisak var eneste redaksjonelle medarbeider, og det blir sagt at

han redigerte Hedemarkens første avis fra kjøkkenbordet hjemme på Sande. Dette var lenge før dataalderen, lenge før digitaltrykk, lenge før elektronisk overføring av data og andre smarte tekniske løsninger, så med halvannen mil mellom redaksjon og trykkeri, ble det mange skritt for trykkerilærlingen som måtte gå fram og tilbake mellom Vang og Romedal med manuskript og korrekturer. *Det var da godt for ham, at bladet kun udkom en gang om ugen*, skriver historiker **Chr. Ramseth**.

Hva slags avis var så Hamar Budstikke? Den var i hvert fall ingen partiavis. Redaktøren skrev at *redaksjonen er en hader af alt parti-væsen, da vi anser intet skadeligere for fædrelandets held og lykke*. Norge hadde på dette tidspunkt ingen formelle politiske partier,

men på Stortinget dannet det seg opposisjonelle grupperinger som etter hvert ble til partier. Det var en slik utvikling redaktøren ikke ønsket og som han advarte mot. Og selv om Budstikka var ei lokalavis, var det forbausende få saker som handlet om lokale ting. Mye av stoffet *inskrenkede sig til inden- og udenlandske nyheder, samt meddelelser om emner vedkommende landbruget*, skriver Ramseth.

Avisgründeren Johan Gulbrandsen Hovi fikk for øvrig ikke oppleve mer enn de fem første numrene av avisa som han grunnla. Allerede 29. august 1847 døde han av lungebetennelse, bare 22 og halvt år gammel. Men enka,

den 20 år gamle **Anne Hovi**, fortsatte å drive både trykkeriet og avisutgivelsen.

Etter tre år ble trykkeriet flyttet fra Vang til den "splitter nye" byen Hamar, og Budstikka begynte å komme ut to dager i uka. Da Hamar i 1864 ble stiftstad, skiftet avisa navn til "Hamar Stiftstidende", men ble på folke-munne fortsatt kalt "*Stikka*", noe den ble helt til den gikk inn i 1971.

Erik Gløersen Frisak kjøpte i 1862 gården Gollersrud vestre i Romedal og ble gårdbruker, ved siden av offisersjobben. Deltidsstillingen som redaktør overløt

han til Hamar bys eneste politibetjent, **Klaus Kofoed Gramm**. Gramm var alltid *udstyret med en smuk uniform og en kraftig røstok, hvilken han havde ord for ikke at bære forgjæves*, skriver Ramseth, og påpeker at den nye redaktøren fylte avisa med politinotiser og referat fra rettssaker, noe som bar *vidnespyrd om redaktørens specialinteresser*.

Men nå var det ikke bare det redaksjonelle som endret seg, smarte sjeler fant ut at det var penger å tjene på å ta inn annonser. Og på let etter annonsører fikk kommunene på Hedemarken tilbud om å la avisa trykke innkallingen til herredsstyremøtene, noe som ville koste kommunene 20 kroner per år. Stange kommune aksepterte tilbudet. Men en av herredsstyremedlemmene, **Christen Nilsen**, måtte fortsatt få skriftlig innkalling til møtene, fordi han *ingen aviser holder*.

«...Frisak var eneste redaksjonelle medarbeider, og det blir sagt at han redigerte Hedemarkens første avis fra kjøkkenbordet hjemme på Sande...»